International Journal of Social and Humanities Sciences Research
JSHSR
Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi
Uluslararası Hakemli Dergi- International Refereed Journal
ISSN: 2459-1149

Received-Makale Geliş Tarihi 27.04.2026 *Review Article / Derleme Makale*
Published-Yayınlanma Tarihi 29.10.2026 **10.5281/zenodo.21057470**
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 13 (136),1847-1856

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Aksoy
https://orcid.org/0000-0002-7977-2649
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü Kahramanmaraş / TÜRKİYE
ROR Id:https://ror.org/03gn5cg19

Kübra Kara
https://orcid.org/0009-0000-4550-5369
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü Resim Anabilim Dalı Kahramanmaraş / TÜRKİYE
ROR Id:https://ror.org/03gn5cg19

Modern ve Çağdaş Sanatta Sömürge: Doğu ve Batı Kökenli Sanatçılardan Eser Örnekleri

Colonialism in Modern and Contemporary Art: Examples Of Works By Artists Of Eastern And Western Origin

ÖZET

Toplumları etkileyen büyük problemler sanatın konusu olmaktan kaçamamıştır. Sanatın toplum üzerindeki etkisi ise, sanatın bir propaganda aracı olarak kullanılmasına ve kitleleri etkilemesine sebep olmuştur. Sanatçılar kendi kültürüne ait dinamikleri, içinde bulundukları dönemin sosyal, siyasal ve politik düşünce yapısına göre ele almaktadır. Bu araştırmanın amacı, toplumları etkileyen sömürge kavramının modern ve çağdaş sanatta nasıl işlendiği, bu kavramı ele alan sömürge toplumundan doğan sanatçılar ve batı kökenli sömürge karşıtı sanatçılar karşılaştırılmalı şekilde incelenmektedir. Yöntem olarak literatür taraması yapılırken, sömürge, diaspora, göç, çağdaş sanat, modern sanat, doğu ve batı kökenli sanatçılar, propaganda, gibi anahtar kelimeler üzerinde durularak, eserlerini sömürge teması ile oluşturan sanatçılar araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemine bağlı sanat temelli yaklaşımdan görsel analiz ve görsel fenomenolojiye bağlı kalmıştır. Sanatçıların eserleri seçilirken amaçlı örnekleme ve ölçüt örnekleme yaklaşımları kullanılmış, örnek eserlerin konu bağlamında analizleri yapılmıştır. Modern ve çağdaş dönem sanatçılarının, aynı konuyu üslup farklılığının yanı sıra fikir farklılığı ile ortaya koyma biçimleri makalenin önemini vurgulamaktadır. İncelenen sanatçı ve eserlerinin konu edindikleri sömürgecilik başlığının modern ve çağdaş sanatta nasıl ele alındığı, doğu ve batı kökenli sanatçıların ifade biçimlerinin, eserlerin yapıldığı dönem ve sanatçının içinde bulunduğu kültür ile bağlantısı olup olmadığı sonucuna varılacaktır.
Anahtar Kelimeler: Modern sanat, çağdaş sanat, sömürge, doğu-batı kökenli sanatçılar

ABSTRACT

Major problems affecting societies have inevitably become the subject of art. The impact of art on society has led to its use as a tool of propaganda and its influence on the masses. Artists address the dynamics of their own culture according to the social, political, and intellectual framework of their time. The aim of this research is to examine how the concept of colonialism, which affects societies, is addressed in modern and contemporary art, and to comparatively analyze artists born from colonial societies and anti-colonial artists of Western origin who address this concept. The method involves a literature review, focusing on keywords such as colonialism, contemporary art, modern art, artists of Eastern and Western origin, and propaganda, and researching artists whose works deal with colonial themes. A qualitative research method, based on an art-based approach, adheres to visual analysis and visual phenomenology. Purposive sampling and criterion sampling approaches were used in selecting the artists' works, and the sample works were analyzed within the context of the subject matter. The ways in which modern and contemporary artists present the same subject with stylistic and ideological differences underscore the importance of this article. This study will examine how the theme of colonialism, as addressed by the artists and their works, is explored in modern and contemporary art, and will conclude whether the modes of expression of artists of Eastern and Western origin are connected to the period in which the works were created and the culture in which the artists lived.
Keywords: Modern art, contemporary art, colonialism, artists of eastern and western origin.

1. GİRİŞ

Bir ülkenin toprağının işgal edilmesine, işgal edilmiş olan bu toprağın işlenmesine ve o toprağa yerleşmesine sömürgecilik adı verilmektedir. "Batı tarihçilik geleneği, sömürgeciliği Büyük Keşifler dönemi ile başlatır. 1991' de yayımlanan Sömürgeci Fransa'nın Tarihi adlı eserde gerçek anlamdaki sömürgecilik macerasının XV. Yüzyıldaki kâşiflerle başladığı belirtilir" (Fisunoğlu & Dumlu, 2018 s.19). Sömürge politikaları, dünya ülkelerince benimsenmiş ve yapılanlar meşrulaştırılmıştır. Bu politikalar propaganda ile sömürge edilen toplumun ideolojik algısına entegre edilerek, kendilerine yapılanları hak ettikleri algısı oluşturulmuştur. Sömürge, göç ve savaş gibi konuları, modern ve çağdaş dönemde hem farkındalık uyandırmak hem de kendi coğrafyalarına karşı yapılanlara eleştiri getirebilmek amaçlı ele alan, doğu kökenli sanatçılar ve batı kökenli sömürge karşıtı olan sanatçılar incelenmektedir (Erdoğdu vd., 2021).

Modern sanatta sömürge başlığı altında incelenen doğu kökenli, Abanindranath Tagore ile Lee Quede ve Batı kökenli Joseph Mallord William Turner ile Theodore Gericault isimli dört sanatçı ve eserleri incelenmiştir.

Çağdaş sanatta sömürge başlığı altında ise doğu kökenli İbrahim Mahama ile Valerie Piraino ve batı kökenli Lari Pittman ile Charles Gaines isimli dört sanatçı ve eserleri incelenmiştir.

1.1 Modern Sanatta Sömürge

19. Yüzyılın sonunu ve 20. Yüzyılın başını kapsayan dönemde, kültürel ve siyasi eğilimleri, teknolojik gelişmelerde ve bilimsel icatlarda yenilikler meydana gelmiştir. Fransa başta olmak üzere Almanya, İngiltere, Rusya ve İtalya gibi Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan modern sanat, Avrupa sanat akademilerinin yücelttiği geleneksel sanata karşı duruşundan ortaya çıkmıştır. Modernizm bu geleneksel sanata karşı duruşundan daha fazlasını ifade etmektedir. Sömürgecilik ile genişleyen ticaret ve sanayiye dayanan, kapitalist toplumların sanatı olarak yorumlanmaktadır. Bu nedenle modernizm batı ile özdeşleşmiş ve batı dışı şeylere karşı olarak bilinmektedir. Beraberinde ırksal bir hiyerarşi ile batı dışında kalan dünya ülkeleri, gelişmiş ve ilkel olarak görülmeye başlandı (Folland, 2022).

Yıllar içinde teknolojik gelişmelerden, savaşlardan, Büyük Buhran vb. olaylardan etkilenen modern sanatın görsel yapılanması zamanla değişikliklere uğramıştır (Şahmaran Can, 2022). 20. Yüzyıl başlarında deneysellik ve yenilik ön planda tutulmaktadır. İçerisinde bulunduğu yüzyılın düşünsel akımlarından etkilenerek biçimsel denemelere başvurmuştur (Güçhan, 2008). Modernizmi temsil etmeye çalışan sanatçılar, modern dünyayı değil modernizmin ruhunu, yeni konuları, yeni biçimleri ve yeni teknikleri anlatma çabası içine girmişlerdir (Antmen, 2013).

Modern sanat bu bağlamda bir kopuş ve kırılmayı temsil etmektedir. Modern sanatçılar dünyayı bir otoritenin dikte ettiği şekilde değil, kendi gördükleri şekli ile ifade etmek istemektedirler. Modern sanatta sömürge başlığı altında doğu ve batı kökenli sanatçılardan örnekler ele alınarak, yapmış oldukları sömürge temalı eserler incelenmiştir.

1.1.1 Doğu Kökenli Modern Sanatçıların Sömürge Teması

Resim 1. Abanindranath (1905). (Yolculuğun Sonu),

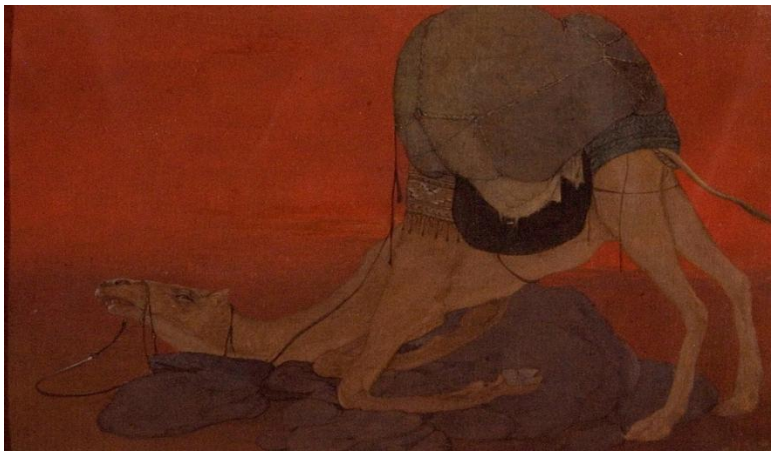

Resim 2. Abanindranath Tagore, "Journey's End" Tagore, "*Bharat Mata",* (1913).

Modern Hint resminin gelişmesi için Bengal Sanat Okulunu kuran Hintli sanatçı Abanindranath Tagore Un, *Bharat Mata* isimli eseri (Resim 1) incelendiğinde mitolojik bir karakter tasvir edildiği görülmektedir. "Hindistan Ana" olarak nitelendirilen bu karakter Hindistan'ın kültürü ile bütünleştirilmiş ulusal bir tanrıça olarak kabul edilmektedir. Başındaki çift hale, vücudundan yansıyan ışık, Hindu tanrıçalarına benzer dört kolu ve ayaklarının yanındaki lotus çiçekleri onun ilahi bir karakter olduğunun işaretidir. Tagore, sömürge karşıtı Swadeshi hareketine destek sağlamak amacı ile *Bharat Mata* eserini yapmıştır (Kumar, t.y.).

Siyasi bir ikon haline gelen Bharat Mata, belki de sıradan bir kadın model alınarak resmedilmiştir. Ancak içinde bulunduğu durumla birlikte ulusal, kültürel, dini bir değer kazanmıştır.

Tagore, geleneksel Hint sanatının canlanmasını ve sürdürülmesini istediği için Avrupa sanatını reddetmiştir. Abanindranath Tagore Un, *Yolculuğun Sonu* eserinde (Resim 2), yükünün ağırlığı ile çökmüş bir deve tasvir edilmiştir. Yapılış tarihi göz önüne alındığında, İngiliz sömürge yönetimi dönemindeki Hindistan'ı anlatmak amacıyla yapıldığı düşünülmektedir (Heather, 2021).

Modern dönem içerisinde canlı renkler ve yumuşak çizgiler kullanılarak oluşturulan *Yolculuğun Sonu* ve *Bharat Mata* adlı eserlerde, Hindistan'ın sömürge dönemi dolaylı bir benzetme ile anlatılmak istenmiştir.

Resim 3. Lee Quede, "Group of People 1 -- Notification of Liberation" *(İnsan Grubu 1 - Kurtuluş Bildirgesi)* (1948)

35 yıllık sömürge tarihinin ardından bağımsızlığını kazanan Kore, Kore Savaşı ile birlikte tekrar zorlu bir sürece girmiştir. Koreli ressam Lee Quede, Japon sömürgesinin baskısı altında kendisini sanata adamıştır. Quede, sömürge döneminde bile Kore kültürüne, geleneklerine ve tarihine bağlı kalarak kendi tarzını oluşturmuştur. Quede, *İnsan Grubu 1 - Kurtuluş Bildirisi* isimli (Resim 3) çalışmasında, bağımsızlıklarını kazanan kore toplumunun umudunu ve kafa karışıklıklarını tasvir etmektedir. "Bir Kurtuluş Destanı: Lee Quede" sergisinde toplam 400 çalışması bulunan Lee Quede'nin en önemli eseri "İnsan Grubu" serisidir. Eser uzun zaman sonra gelen bağımsızlığın arkasındaki çalkantılı süreç içerisindeki halkı anlatmak amacıyla yapılmıştır (Jae-un, 2015).

Esere bakıldığında bir kaos ortamı hissedilmektedir. Ölmüş bedenler, sağa sola koşturan insanlar, çocuğunu korumaya çalışan anneler görülmektedir. Ölmüş bedenlerin etrafındaki çiçekler, zafer için kendini feda eden insanları, ölümle birlikte umudu temsil ediyor olabilir. Lee Guidenin eserinde insan figürleri ön plandadır ve anatomiye dikkat edilmiştir. Modern dönemdeki sömürge teması bu eser üzerinden değerlendirildiğinde kullanılan figürler, aralarındaki bağ ve sembolik nesneler dolaylı bir anlatım olarak değerlendirilebilir.

1.1.2 Batı Kökenli Sömürge Karşıtı Modern Sanatçıların Sömürge Teması

Resim 4. Joseph Mallord William Turner "The Slave Ship" (Köle Gemisi) (1840)

Sömürgecilik temelinde ekonomik amaçlar güdüyor olsa da sadece hammadde sömürüsü ile sınırlı kalmamaktadır. Kültürel unsurların, emeğin ve geleceğin sömürülmesi de sömürgeciliğin kollarındandır.

İngiltere asıllı sanatçı Joseph Mallord William Turner, "The Slave Ship" (Köle Gemisi) isimli eserinde (Resim 4) fırtınalı bir denizdeki gemiyi ve denize düşen insanları tasvir etmiştir. Resmin sağ alt köşesinde ayağında zincir takılı olan siyahi birine ait bir bacak resmedilmiştir. Bu figürün kadın olduğu, bacaktan aşağı doğru bakıldığında suyun içindeki çıplak göğüs siluetinden anlaşılmaktadır. Kadının etrafındaki balıklar ve martılar kaos ortamını artırmaktadır. Denizin diğer kısımlarında da insanlara ait bazı uzuvlar görülmektedir. Resmin hikayesi, tarihsel bir olaya dayandırılmaktadır. 1781 yılında Jamaika'ya doğru yola çıkan bir köle gemisi, içme suyu azaldığı için, geminin kaptanı 132 köleyi denize atmıştır. Ancak altında yatan neden içme suyunun azalması değil, doğal yollarla ölen kölelerin sigorta kapsamına girmemesidir. Yaşanan bu olay, mahkemeye gidince ve kamuoyuna duyulunca İngiliz köleliğinin kaldırılması konusunda etkili oldu (Ertuğrul, 2020). Olay Turner'ı etkiledi ve sanatında ilham kaynağı oldu. Thomas Day'ín "Ölen Zenci" şiirinin de resmin yapılışında referans olduğu düşünülmektedir:

"Şükürler olsun adaletli Tanrı'ya! – İntikamım yine de benim olacak;

O şimşek çakması korkunç işareti verdi,

Göksel öfkenin alevlerinin fırlatıldığını görüyorum, Gök

gürültülerinin suçlu bir dünyayı sarstığını duyuyorum.

Zaman geldi, kader saati yaklaşıyor,

Masum kan gökyüzünü delecek,

Çünkü Afrika zafer kazanıyor - intikamcı öfkesiyle,

Hiçbir gözyaşı yumuşatma, hiçbir kan dindiremez.

Titreyen dalgaları vuruyor ve şokla

filoları bir kayaya çarpıyor.

Alevli okunu sallıyor ve ovalarında

kederli bir sessizlik içinde, yıkım hüküm sürüyor." (The Slave Ship, 2026)

Denize atılan kölelerden sonra fırtınalı bir yola giren geminin, ilahi bir cezaya doğru ilerlediği hissedilmektedir.

Resim 5. Théodore Géricault "Le Radeau de la Méduse" (1818-1819)

Fransız ressam Théodore Géricault, 1816''da yaşanan ünlü bir gemi kazasını Le *Radeau de la Méduse* isimli eserinde (Resim 5) tasvir etmiştir. 25 yıldır denize açılmamış olan tecrübesiz aristokrat Hugues Duroy de Chaumareys, alışılmış deniz güzergahından çıkmış ve 400 yolcunun bulunduğu gemi Arguin isimli bir kum bankasına çarpmıştır. Gemi Moritanya kıyısında mahrum kalmış ve çoğu yolcu cankurtaran botlarına binerken geriye kalan yaklaşık 150 kişi sağlam olmayan tehlikeli bir sala binmiştir. Fransız sömürgesine bağlı askeri ve sivil yolculardan oluşan gemiden sadece 15 kişi kurtarılmış ve bu facia uluslararası bir yankı uyandırmıştır.

Bu olaydan etkilenen Géricault, eserini yaparken salda gerçekte bir siyahi olmasına rağmen, 3 siyahi olarak resmetmiştir. Géricault'nun 3 siyahiyi çizmek için kullandığı model, Fransa'ya ulaşmadan köleleştirilmiş ve güzel sanatlar okulunda profesyonel bir model olarak çalışmış olan Saint Domingue Li, Joseph isimli bir adamdır. Kompozisyonunda başrol olarak kullandığı Joseph'í yanındaki beyaz bir adamla el ele tutuşmuş şekilde resmetmiştir. O dönemde ırklararası bu el sıkışma, kölelik karşıtı bir hareketin sembolü olarak canlandırılmıştır (Tortel, 2016).

Esere ilk bakışta sömürge teması kapsamında olup olmadığı anlaşılmaktadır. Sanatçı trajik hikâyeyi tasvir ederken sömürge altındaki insanlara kompozisyonunda daha çok yer vererek, sömürge devleti olan Fransa'nın, sömürge toplumundaki insanların hayatlarını nasıl hiçe saydığı göstermektedir.

1.2 Çağdaş Sanatta Sömürge

Çağdaş sanatta postkolonyalizm sömürge sonrası dönemi ifade etse de sömürgeciliği eleştiren ve bunu sorun olarak gören bir kuram olarak karşımıza çıkmaktadır. Postkolonyal teori sömürge sonrası toplumların kültürlerini, kimliklerini, geleneklerini Avrupa'nın bakış açısının dışında ifade etmeleri gerektiğini savunmaktadır. Çağdaş sanatta aynı şekilde tek tip bakış açısının yerine, farklı toplumların, kültürlerin ve ırkların sesini duyurmayı amaçlamaktadır. İkisi de batının evrensellik iddiasını sarsar niteliktedir (İlter, 2006)

Postkolonyal teori sömürgeci geçmişten bağımsız değerlendirilemez ve sömürgecilik tarihi yeni biçimiyle poskolonyal teoriyi şekillendirir. Tıpkı modern sanatın postmodern sanatı şekillendirmesi gibi (Doğanay, 2022).

1.2.1 Doğu Kökenli Çağdaş Sanatçıların Sömürge Teması

Resim 6. Valerie Piraino "Bad Seed (*Kötü Tohum*)", (2014)

Doğu Afrika kökenli sanatçı Valerie Piraino'nun *Kötü Tohum* isimli, reçine ve epoksi kil kullanarak yaptığı eseri (Resim 6), sanatçının kendi kültürünü ve kıtasını kapsaması bakımından önemli bir eserdir. Ruanda'da doğan sanatçı çocukluğunu üç Afrika ülkesinde geçirmiş, aile üyerinin çoğunu Ruanda'daki soykırımda kaybetmiştir.

Piraino küçükken Afrika'da yediği papayalardan yola çıkarak altın rengi ile kapladığı küçük meyve heykelleri yapmıştır. Çağdaş sanatçı Piraino, meyvelerinin "siyah teni çok doğrudan bir şekilde tanımakla ilgili olduğunu… emperyalizm ve sömürgeciliğin izini takip eden, yurt dışında yaşadığımız günlük hayatımıza dair küçük birer bakış açısını sunduğunu" söyler (Woods, 2017).

Sömürgecilik yalnızca insanları değil yerel ekosistemi de etkilemektedir. Anavatanından koparılan tohum sömürge ekonomisine dahil edilmiştir. Sanatçının kullandığı altın rengi, eski sömürge düzeninden kalan ekonomik mirası çağrıştırmak amaçlı tercih edilmiş olabilir.

Resim 7-8. İbrahim Mahama, Ulusal Tiyatro'da ve Sivil Havacılık, Havaalanında sergilenen Enstalasyonu (2014)

Resim 9. İbrahim Mahama**,** *Sınırların Dışında,* (2015)

Ganalı sanatçı İbrahim Mahama, anıtsal enstalasyonları ile tanınmaktadır. Sanatçı genellikle memleketi olan Gana''dan atılan eşyalar ile sanatını icra etmektedir. Mahama'nın eserlerine ilham kaynağı olan malzemeler, işlevini yitirmiş eşyalar ve jüt çuvallarıdır. Kullandığı nesnelerin eski, yıpranmış ve aşınmış olmasına özen göstermektedir. Çünkü yeni nesneler onun için ruhsuz, eski nesneler yaşanmışlıklarla doludur.

Mahama'nın eserlerinin tamamı Afrika''daki devrimi savunmaktadır ve kendisini şu sözlerle ifade etmektedir: "Ben Afrika'da çalışmak isteyen bir sanatçıyım. Ayrıca Avrupa ve Amerika'ya ihraç edilen eserler üretmekten de bıktım. Yerel halkın Gana'da yapılan sanatı deneyimlemesini ve sizin deneyimlediğiniz şeyleri deneyimlemesini istiyorum."

İbrahim Mahama *Sınırların Dışında* adlı enstalasyon çalışmasında (Resim 7-8-9), önce kakao çuvalı sonra kömür çuvalı olarak kullanılmış, pazardan satın aldığı jüt çuvallarını kullanmıştır. Yırtılan yerleri yama yapılmış olan çuvalların üzerinde "Gana Ürünü" damgası ve sahiplerinin adı bulunmaktadır. 20. Yüzyılın ortalarında dünyanın en büyük kakao üreticisi olan Gana, elde ettiği geliri sosyal altyapı oluşturmak amacıyla kullanmıştır. Sanatçı eseriyle ekonomiyi, endüstri durumunu ve küreselleşmeyi sorgulamaktadır. Bununla birlikte enstalasyon, dünyadaki kaynak ve gelir eşitsizliklerini de sorgulamaktadır (Schulze, 2014)

1957 yılında Birleşik Krallığın sömürgesinden kurtulan Gana, özgürlüğünü ilan eden ilk Afrika ülkesi olmuştur (Gana, 2026). Sanatçı bir röportajında eseri ile ilgili şu sözleri söylemiştir: "Görsel ve maddi olarak, jüt çuval Gana'nın bağımsızlık sonrası döneminin tarihini temsil ediyor" (Peterson, 2021).

Sanatçı yaşadığı coğrafyanın geçmişini ve orada yaşayan toplumun gösterdiği çabayı temsilen, emeklerinin göstergesi olarak düşündüğü yıpranmış, eskimiş jüt çuvallarını enstalasyonlarında kullanmıştır.

1.2.2 Batı Kökenli Sömürge Karşıtı Çağdaş Sanatçıların Sömürge Teması

Resim 10-11. Lari Pittman, "*Gömülü Bulunan #7"*,- "*Gömülü Bulunan #8"*, (2020)

Amerikalı sanatçı Lari Pittman, kompozisyonlarındaki renkleri, imgeleri ve metinleri; kaos ve düzen arasında oluşan gerilimi, figür ve manzarayı dengeleyerek olağanüstü bir ustalık sergilemiştir. Resimlerindeki her unsura, eşit önem vermiş ve hepsine eşit alan tanımıştır. Bu da izleyici için çeşitli alanlar oluşturarak, kendi okumalarını yapmalarına fırsat tanımıştır. Pitman'nın *Gömülü Bulunan* serisi incelendiğinde (Resim 10-11), eserlerde genellikle gücü ve emperyalizmi temsil eden nar vb. semboller, emek ve şiddeti temsil eden vazo, lamba, kadeh gibi değerli eşyalar resmedilmiştir. İnsan figürleri, sömürge dönemine ait ve yerel estetiği bir kenara koymuş, daha çok tiyatralize edilerek, hayali kıyafetler ve amblemlerle donatılmıştır (Maupin, 2020)

Sanatçının kurguladığı bu figürler, kültürlerin estetik beklentilerinin bir araya getirmiş ve onları sorgulamıştır. Bu eleştirel bakış açısı ile birlikte yeni bir anlatım biçimi ortaya koymuştur.

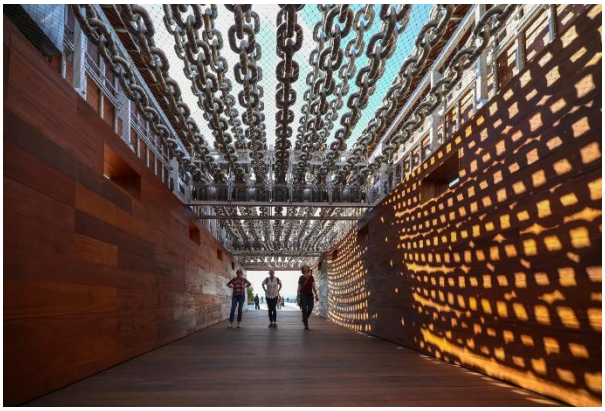

Resim 12-13. Charles Gaines *"Moving Chains"* (2022)

Amerikalı çağdaş sanatçı Charles Gaines, 17 fit yükseklikte ve 110 fit uzunlukta, hareket eden devasa zincirlerden oluşan bir eser ortaya koymuştur. Gaines'ın *Moving Chains* isimli bu kinetik heykeli (Resim 12-13), 1600 pound ağırlığındaki dokuz adet devasa zincirden çıkan yüksek ve rahatsız edici sesle, izleyicilere güçlü bir deneyim sunmaktadır. Heykelin zincirleri çelik, dışı da genellikle Afrika Maunu olarak bilinen, Batı Afrika'ya özgü Sapele ağacı kullanılarak yapılmıştır. Zincirlerin sekizi akıntıyla aynı hızda hareket ederken, sonuncusu bir geminin hızında yani diğerlerine göre daha hızlı çalışmaktadır. Sekiz zincir akıntıların durgunluğunu, diğer biri ise mavna ve gemi trafiğini temsil etmektedir (Govisland, 2023). Bu şekilde 15 dakika çalışıp 5 dakika ara vererek sürekli tekrar etmektedir.

Sanatçı, gemi gövdesini andıran bu eserini herhangi bir limanda değil, İngiliz ve Hollanda işgali sırasında Avrupa ve Amerika arasındaki köle ticaretinin önemli bir noktası olan, aynı zamanda Amerika'nın ırkçılık temellerinin atıldığı bir yer olan New York Limanı'na doğru bakar şekilde konumlandırmıştır. Limanın tam karşısında, köleliği kaldırdığı için Amerika'ya hediye olarak verilen Özgürlük heykeli bulunmaktadır. Ama özgürlük heykelinin orijinal tasarımında bu konu ile ilgili referanslar çok uzun süre önce kaldırılmıştır (Lynch, 2022)

Eser kölelik mirasının nasıl sürdürüldüne dikkat çekmek amacı ile yapılmıştır. Çağdaş sanatçı Gaines, Amerika'da bulunan ve tarihi öneme sahip olan nehirlerin kölelik geçmişini ve ekonomik sistemdeki yerini sorgulamıştır. Afrika kökenli olan bireylerin, ABD vatandaşı sayılmadığı ve bu nedenle özgürlükleri için dava açamadıkları tarihi bir olaydan yola çıkarak, sömürgeciliğin ve köleliğin etkilerini izleyiciye hatırlatmak ve sorgulatmak istemiştir.

2. SONUÇ ve DEGERLENDİRME

Sanatçılar eserlerini üretirken, yaşadığı dönemden, toplumdan ve kültürden etkilenmektedir. Bazı sanatçılar bir sorun olarak gördükleri konulara dikkat çekmek için, bazı sanatçılar ise içinde bulunduğu sorunu gün yüzüne çıkartmak için eser üretmektedir. Sorunları dışardan gözlemlemekle, içinde bulunmak arasında ciddi farklar bulunmaktadır. Sömürge edilmiş bir toplumun yaşadığı sıkıntıları çekmedikçe, vatanından göç etmek zorunda kalmadıkça veya ulusun köleleştirilmedikçe bunlar sadece bir başlık, bir tema, bir konu olmaktan öteye gidememektedir.

Aynı temalar modern dönemde somut ve figüre dayalı işlenirken, çağdaş sanatta soyut ve güncel sanat pratikleri kullanılarak ele alınmıştır. Modern sanatta incelenen sanatçılar dolaylı bir anlatım yaparken, çağdaş sanatta doğrudan ve eleştiri içeren bir anlatım yapılmıştır.

Makaledeki sanatçılar ve eserler incelendiğinde modern dönemde sanat, var olan ve yaşanan durumu aktarmak amaçlı kullanılırken, çağdaş dönemde sanat, bu durumu sorgulayan ve karşı çıkan bir araç olarak kullanılmıştır.

Modern sanatta sömürge teması ve eleştirisi, incelenen örneklere bakıldığında mitler ve dolaylı sembollerle ifade edilirken, çağdaş sanatta mekân, nesne ve kimlik üzerinden doğrudan ifade edilmektedir.

KAYNAKÇA

Antmen, A. (2013). *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar: Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla.* Sel Yayıncılık.

Doğanay, G. (2022). Küresel Çağda Postkolonyallik ve Postkolonyalizm. *Mülkiye Dergisi*, 46(3), s. 745-766.

Erdoğdu, N. Ö. Öztürk, M. A. & Keskin, F. (2021). Doğu-Batı Sınırı Üzerinden Postkolonyalizm Ve Postkolonyalizmin Çağdaş Sanata Yansımaları. *Uluslararası Hakemli İnsan Ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 519 - 534.

Ertuğrul, S. (2020). Turner'ın Köle Gemisi ve Williams'ın Beyazlar İçin eserleri bağlamında Afro-Amerikalıların öteki olarak temsili. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(10): s. 75-86.

Ferro, M. (2011). *Sömürgecilik Tarihi*.Çev., Muna Cedden. İmge Kitabevi.

Fisunoğlu, S., & Dumlu, A. (2018). Kolonyal Söylem: Bir Savaşçı Aimé Césaire. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches-5*

Folland, T. (2022). *Modern Sanat, Sömürgecilik, Primitivizm ve Yerlilik: 1830–1950, Sanat Tarihini Yeniden Çerçevelemek* , Smarthistory, https://smarthistory.org/reframing-art-history/modern-art-colonialism-primitivism-indigenism/

Gana, (2026). https://tr.wikipedia.org/wiki/Gana

Govisland. (2023). *The American Manifest: Moving Chains.* Creative Time, Governors Island Arts and Times Square Arts tarafından sunulmuştur. https://www.govisland.com/things-to-do/public-art/the-american-manifest-moving-chains

Güçhan, A. (2008). *Sanat, Siyasal Propaganda Ve Aktivizm,* Sanat Yazıları, (*18)*, 47-60

Heather, (2021). *"Journey's End" by Abanindranath Tagore.* Myddo. https://www.myddoa.com/journeys-end-by-abanindranath-tagore/

İlter, T. (2006). Modernizm, Postmodernizm, Postkolonyalizm: Ben-Öteki İlişkileri ve Etnosantrizm. *Küresel İletişim Dergisi*, sayı 1.

Jae-un, L. (2015). *Painter portrays turbulent times after independence.* https://www.korea.net/NewsFocus/Culture/view?articleId=128870

Kumar, A. (t.y.). *Abanindranath Tagore's Bharat Mata: Bengal School painting and the idea of India.* Smarthistory. https://smarthistory.org/abanindranath-tagore-bharat-mata/

Lynch, S. (2022). *Sculptor Charles Gaines' monumental 'Moving Chains' now open on Governors Island.* BKMAG. https://www.bkmag.com/2022/10/17/charles-gaines-moving-chains/

Maupin, L. (2020). *Lari Pittman Found Buried.* Lehmann Maupin. https://www.lehmannmaupin.com/exhibitions/lari-pittman/press-release?utm_source=chatgpt.com

Peterson, V. (2021). How Ibrahim Mahama's Installations Exhume Political Ghosts. Frieze Dergisi. https://www.frieze.com/article/how-ibrahim-mahamas-installations-exhume-political-ghosts

Schulze, M. (2014). *Ganalı sanatçı İbrahim Mahama kimdir?* https://publicdelivery.org/ibrahim-mahama-jute-sacks/

Şahmaran Can, G. (2022). *Modernizm-Postmodernizm Ekseninde Küreselleşen Estetik*. Kesit Akademi Dergisi, *8*(32), 388-409.

The Slave Ship, (2026). *https://en.wikipedia.org/wiki/The_Slave_Ship#cite ref-:6_18-0*

Tortel, C. (2016). *Medusa'nın salı, henüz yaşanmamış bir insanlığın öyküsü*. Franceinfo. https://www.franceinfo.fr/culture/arts-expos/peinture/le-radeau-de-la-meduse-lhistoire-dune-humanite-a-venir_3377767.html

Woods, L. (2017). *Two Kingston artists featured in Dubai exhibit.* Hudson Valley One. https://hudsonvalleyone.com/2017/05/28/two-kingston-artists-featured-in-dubai-exhibit/

GÖRSEL KAYNAKÇA

Resim 1: Abanindranath Tagore, “Bharat Mata”, 2024, smarthistory.org/abanindranath-tagore-bharat-mata/

Resim 2: Abanindranath Tagore, “Journey’s End”, 2021, www.myddoa.com/journeys-end-by-abanindranath-tagore/

Resim 3: Lee Quede, “Group of People 1 -- Notification of Liberation” 2015, www.korea.net/NewsFocus/Culture/view?articleId=128870

Resim 4: Joseph Mallord William Turner “The Slave Ship”, 2021, www.kellybagdanov.com/2021/12/04/jmw-turners-the-slave-ship/

Resim 5: Théodore Géricault “Le Radeau de la Méduse”, (t.y), memoire-esclavage.org/le-radeau-de-la-meduse-de-theodore-gericault

Resim 6. Valerie Piraino “Bad Seed”, 2017, dailyartfair.com/artist/valerie-piraino

Resim 7-8-9. İbrahim Mahama, “Sınırların Dışında”, 2014, publicdelivery.org/ibrahim-mahama-jute-sacks/

Resim 10-11. Lari Pittman, “Gömülü Bulunan 7-8”, 2020, www.lehmannmaupin.com/exhibitions/lari-pittman

Resim 12-13. Charles Gaines “Moving Chains” , 2024, aiacalifornia.org/2024-design-award-recipient/charles-gaines-moving-chains-in-collaboration-with-tolo-architecture/